

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa "M." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.  
przeciwko "S." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.  
oraz "E." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.  
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 18 lutego 2016 r.,  
zażalenia strony powodowej  
na wyrok Sądu Okręgowego w S.  
z dnia 17 kwietnia 2015 r., sygn. akt II Ca [...],

**1) oddała zażalenie,**

**2) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania  
zażaleniowego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące  
postępowanie w sprawie.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2015 r. wydanym w sprawie z powództwa „M.” Spółki z o.o. w S. przeciwko „S.” Spółce z o.o. w S. i „E.” Spółce z o.o. w S. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, w wyniku apelacji wniesionej przez pozwanego „S.” Spółka z o.o. w S. od wyroku

Sądu Rejonowego w S. z dnia 15 października 2013 r., uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S..

Sąd Okręgowy w S. w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 kwietnia 2015 r. wskazał, że rozpoznawanej sprawie doszło do naruszenia przepisów przewidujących w postępowaniu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym legitymację łączną prawno-materialną osób wpisanych w dziale drugim księgi wieczystej, a Sąd pierwszej instancji zaniechał dokonania w postępowaniu rozpoznawczym przekształceń procesowych na podstawie art. 195 k.p.c. Podkreślił, iż przyjęty jest pogląd, że w postępowaniu takim z uwagi na jego charakter powinny uczestniczyć wszystkie podmioty, których praw dotyka wpis dokonany lub mający być wynikiem orzeczenia sądu, ponieważ następstwem legitymacji łącznej jest współuczestnictwo konieczne. Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, że uchybienie dyspozycji art. 195 k.p.c. nie może być usunięte w postępowaniu odwoławczym ze względu na treść art. 391 § 1 zd. 2 k.p.c., który stanowi, że przepisy art. 194-196 i 198 k.p.c. nie mają zastosowania w postępowaniu przed sądem drugiej instancji. Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie nastąpiło nierozpoznanie istoty sprawy.

W zażaleniu na powyższy wyrok strona powodowa „M.” Spółka z o.o. zarzuciła, iż w niniejszej sprawie nie wystąpiła wskazana przez Sąd Okręgowy przesłanka określona w art. 386 § 4 k.p.c. Powodowa Spółka wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 17 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że kontrola, której dokonuje Sąd Najwyższy, rozpatrując zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, tj. zażalenie określone w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c., ma charakter formalny i odnosi się do przesłanek uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. W postępowaniu wszczętym w wyniku wniesienia zażalenia na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. Sąd Najwyższy bada jedynie poprawność zastosowania art. 386 § 2 i 4 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, innymi słowy, bada, czy rzeczywiście wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku,

którymi zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. mogą być: nieważność postępowania, nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji ma służyć skontrolowaniu, czy zostało ono prawidłowo wydane w jednej z sytuacji przewidzianych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego nie są natomiast zasadność roszczenia i stanowisko zajęte przez sąd drugiej instancji co do meritum sprawy. Zażalenie wniesione na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12; z dnia 7 marca 2013 r., II CZ 193/12, niepubl.; z dnia 24 maja 2013 r., V CZ 156/12, niepubl.; z dnia 20 września 2013 r., II CZ 51/13, niepubl.; z dnia 15 maja 2014 r., II CZ 17/14, niepubl.; z dnia 2 października 2014 r., IV CZ 68/14, niepubl.; z dnia 3 października 2014 r., V CZ 61/14, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewidziane w art. 386 § 4 k.p.c. przesłanki uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie powinny być interpretowane rozszerzająco (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, niepubl.; z dnia 7 marca 2013 r., II CZ193/12, niepubl.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, nierozpoznanie istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji następuje wówczas, gdy sąd nie odniósł się do tego co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo oceny merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. m. in. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 9 stycznia 2001 r., I PKN 642/00, OSNAPiUS 2002, nr 17, poz. 409; z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 845/00, OSNP 2004, nr 3, poz. 46, z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36; z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 293/02 niepubl.; z dnia 24 marca 2004 r., I CK 505/03, Monitor Spółdzielczy 2006, nr 6, s. 45; z dnia 16 czerwca 2011 r., I UK 15/11, OSNP 2012, nr 15-16, poz. 199; z dnia 8 maja 2014 r., V CZ 31/14, niepubl.; z dnia 27 czerwca 2014 r., V CZ 45/14, niepubl.).

Jak przyjmuje się w orzecznictwie, naruszenie art. 195 k.p.c., dotyczącego współuczestnictwa koniecznego, Sąd odwoławczy bierze pod rozwagę z urzędu w ramach badania naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego, bowiem nieusunięcie braku pełnej legitymacji procesowej w przypadku współuczestnictwa koniecznego jest przeszkodą do uwzględnienia powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2010 r., I CSK 67/10, niepubl.).

Dlatego - nie wnikając z podanych wyżej przyczyn, czy i w jakim zakresie występuje w sprawie współuczestnictwo konieczne - podobnie, jako nierozpoznanie istoty sprawy, należy ocenić stwierdzone przez Sąd Apelacyjny zaniechanie przez Sąd pierwszej analizy merytorycznego aspektu dochodzonego roszczenia pod kątem art. 195 k.p.c. Takie też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 lutego 2015 r. (sygn. akt II CZ 103/14, niepubl.) podkreślając, że uchybienie to nie może być sanowane w postępowaniu odwoławczym ze względu na treść art. 391 § 1 zdanie 2, który wyłącza zastosowanie przed sądem drugiej instancji m. in. art. 195 k.p.c. Sąd Najwyższy, odwołując się do argumentu *a minori ad maius*, podniósł, że skoro brak zbadania przez sąd merytorycznych zarzutów strony, uzasadnia wnioski o nierozpoznaniu istoty sprawy, to tym bardziej zachodzi taka sytuacja, gdy Sąd zaniecha analizy merytorycznego aspektu dochodzonego roszczenia pod kątem przepisów, które jest zobowiązany wziąć od uwagi z urzędu.

Z tych względów Sąd Najwyższy, uznając za niezasadny zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., oddalił zażalenie na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>14</sup> k.p.c. i pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

jw

I.n